

manipulation er afledt af det latinske ord for hånd, *manus*, og betyder en håndfuld, men har så senere fået betydningen 'at bearbejde med hånden'. Begrebet bruges om personer, der har tekniske eller mekaniske færdigheder, som kunsten at behandle eller manipulere læder, så det bliver blødt. En dygtig kortspiller er god til at manipulere med kortene, en erfaren kaptajn kan manipulere sit skib gennem en rasende storm, og en erfaren laborant kan manipulere de mest følsomme, videnskabelige apparater.

I dag bruges manipulation til at beskrive bestemte former for social interaktion. I dets nuværende, udvidede betydning refererer begrebet oftest til listige, snedige og sommetider bedrageriske strategier, som en person anvender for at påvirke en anden persons tanker, holdninger eller handlinger. I denne forbindelse får begrebet en negativ klang, da der anvendes ufine metoder, og fordi resultatet først og fremmest er til manipulatorens egen fordel.

Karakteristisk for psykologisk manipulation er:

- at handlingen er målrettet med henblik på at påvirke andres opfattelser, holdninger eller adfærd;
- at handlingen kan, men ikke behøver at være bevidst. Nogle mennesker er meget manipulative i deres adfærd, uden at de selv er klar over det;
- at handlingen ofte er raffineret, uigennemsigtig, listig eller taktløs;
- at handlingen for det meste er indirekte, for ikke at vække modstand. Derfor taler man om, at handlingen benytter sig af uigennemsigtige metoder;
- at handlingen oftest, men ikke altid, tjener manipulators egne interesser.

På baggrund af disse forhold kan man forsøgsvis definere psykologisk manipulation på følgende måde: Psykologisk manipulation er en målrettet – ikke nødvendigvis bevidst – handling, der har til formål at ændre andre personers tanker, holdninger eller adfærd ved hjælp af uigennemsigtige (til tider uhæderlige, bedrageriske) metoder. Manipulation tjener først og fremmest manipulatorens egne interesser.

Sagt på en lidt mindre kompliceret måde, er manipulation en persons forsøg på at manøvrere andre mod et bestemt mål, uden at disse andre personer er bevidste om det.

Dygtige manipulatorer kender tit deres ofres sårbarheder og spiller bevidst på dem. En hensynsløs forsikringsagent udvælger sig mange gange enlige forsørgere, der er bekymrede for deres børns fremtid. En don Juan-type udvælger sig piger og kvinder, som er forfængelige. Nogle mennesker, specielt psykopater, er så velbevandrede i manipulationens supermarked, at de øjeblikkeligt kan opspore de mindste tegn på usikkerhed og omgående udnytte dem. Manipulation findes inden for mange områder, såsom foto- og billedmanipulation, talmanipulation, manipulation inden for forskning, amoralsk manipulation i forsikringsbranchen samt naturlægers manipulation, når de hævder at kunne udføre såkaldte psykiske operationer.

Rolf Kuschel

 Kuschel, R. (2012): *Fra bondefangeri til manipulation. Påvirkelighedens socialpsykologi*. Frydenlund Forlag.

